

**UCHWAŁA NR II/12/18
RADY MIASTA BIAŁYSTOK**

z dnia 29 listopada 2018 r.

w sprawie przyjęcia Miejskiego Programu "Wychowawca Podwórkowy" na lata 2019-2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r. poz. 994)¹⁾ oraz art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1508)²⁾ w związku z art. 176 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998)³⁾ uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Miejski Program "Wychowawca Podwórkowy" na lata 2019-2023, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Białegostoku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2019 r.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Łukasz Prokorym

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1000, 1349 i 1432.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1693.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2018 r. poz. 1076 i 1544.

Miejski Program "Wychowawca Podwórkowy" na lata 2019-2023

MIEJSKI PROGRAM „WYCHOWAWCA PODWÓRKOWY” NA LATA 2019-2023

1. WSTĘP

XXI wiek wniósł ze sobą postęp cywilizacyjny, techniczny, medyczny oraz wprowadził wiele zmian w życiu każdego człowieka. Środki masowego przekazu wywierają znacznie większy wpływ na kształtowanie postaw i zachowania dzieci i młodzieży niż rodzina, szkoła czy kościół. Ta rewolucyjna zmiana niesie ze sobą wiele zagrożeń. Media oddziałują na dzieci w sposób dramatycznie gorszy niż tradycyjne środowisko wychowawcze. Wpływ niekontrolowanych treści masowych informacji promujących agresywne i przestępcze wzorce zachowań powoduje, iż coraz więcej dzieci i młodzieży spędza czas wolny w sposób ryzykowny, z możliwością dostępu do substancji psychoaktywnych.

Niedostateczna oferta atrakcyjnych i bezpłatnych form alternatywnego spędzania czasu pozaszkolnego nie daje możliwości rozwijania zainteresowań, talentów i pasji. Niska skuteczność oddziaływań profilaktyczno – wychowawczych i resocjalizujących, brak działań naprawczych stosowanych wobec nieletnich powoduje wzrost liczby zachowań agresywnych ze strony często bardzo młodych ludzi. Wpływa to bezpośrednio na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców środowisk lokalnych, osób starszych. U dzieci i młodzieży podejmującej zachowania ryzykowne i zagrożonych niedostosowaniem społecznym częściej występuje brak umiejętności rozwiązywania problemów, adekwatnego reagowania na sytuacje trudne, radzenia sobie z emocjami oraz niska samoocena. Szczególne znaczenie w podejmowaniu ryzykownych zachowań przez młodzież przypisuje się negatywnym wpływom rówieśniczym (posiadanie przyjaciół, którzy modelują zachowania problemowe), niskiej motywacji do osiągania sukcesów życiowych (w szkole, w życiu rodzinnym i zawodowym) oraz niskim osiągnięciom w nauce (niska średnia ocen szkolnych), emigracji rodziców (pozostawienie pod opieką innych członków rodziny, itp.).

Mając na uwadze wszystkie zagrożenia należy stworzyć ofertę atrakcyjną dla dzieci i młodzieży, wyjść naprzeciw jej oczekiwaniom, problemom i potrzebom. Należy szybko, skutecznie i wielopłaszczyznowo reagować na przejawy niedostosowania społecznego, a nie patrzeć na nie powierzchownie.

Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy” przewidziany do realizacji na lata 2019-2023 jest odpowiedzią na potrzeby środowisk lokalnych, jak również środowisk zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Podstawą prawną działań prowadzonych w ramach niniejszego Programu oraz jego organizacji jest ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) dopuszczająca wsparcie w formie pracy podwórkowej prowadzonej przez wychowawcę.

Zadaniem wychowawców podwórkowych jest: animacja czasu wolnego dzieci i młodzieży, inicjowanie działań mających na celu naukę młodego pokolenia umiejętności społecznych, prawidłowej komunikacji oraz pozytywnych relacji w rodzinie, szkole, grupie rówieśniczej i środowisku lokalnym. Poznanie środowiska lokalnego oraz ustalenie potrzeb i możliwości działania, tak by móc wypracować optymalny, dostosowany do różnorodnych warunków model pracy profilaktyczno-wychowawczej w środowisku otwartym - na podwórku, boisku i w innych miejscach spotkań dzieci i młodzieży. Innym aspektem pracy podwórkowej jest pomoc w rozwiązywaniu różnego rodzaju trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, emocjonalnych, rodzinnych, jak i prawnych poprzez działania korekcyjne, profilaktyczne i naprawcze.

Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy” jest ważnym obszarem wsparcia rodziny w jej funkcjach opiekuńczo-wychowawczych i poszerzaniem oferty czasu wolnego dzieciom i młodzieży. Zajęcia animacyjne, rekreacyjne, kulinarne, tematyczne oraz sportowe w formie podwórek dają możliwość rozwijania umiejętności i zainteresowań dzieci. Projekty profilaktyczne, wyjazdy integracyjne i survivalowe uczą nowych umiejętności społecznych, komunikacji w grupie oraz pozytywnie kształtują osobowość młodego pokolenia. Działania programowe pozwalają młodemu człowiekowi rozpoznawać własne emocje, uczucia oraz mocne punkty osobowości a także podejmować przemyślane decyzje mające wpływ na dalszy rozwój.

2. DIAGNOZA NIEDOSTOSOWANIA SPOŁECZNEGO DZIECI I MŁODZIEŻY W BIAŁYMSTOKU:

Białystok jest największym miastem północno – wschodniej Polski zamieszkałym przez prawie 300 tys. mieszkańców (297 288 osób), zajmuje obszar 102,12 km². Liczba dzieci urodzonych w Białymstoku w 2016 r. wyniosła 5 644 osób, zaś od 1 stycznia do 28 grudnia 2017 roku Urząd Stanu Cywilnego zarejestrował 7769 aktów urodzeń (dane GUS 31.12.2017r.).

W mieście Białystok brak jest dokładnych danych statystycznych dotyczących niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży. Wiadomo jednak, iż ilość młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym w województwie podlaskim ze względu na: zaniedbania środowiskowe, wpływ grup młodocianych, osób mających konflikt z prawem, wykluczenie społeczne osób, które nie odpowiadają przyjętym normom przez grupy społeczne ciągle wzrasta.

W 2017 roku Referat ds. Nieletnich i Patologii Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku przeprowadził łącznie 183 postępowania o czyny zakwalifikowane jako przestępstwa. W niniejszych postępowaniach odnotowano 241 czynów zabronionych/karalnych popełnionych przez 268 nieletnich. Najwięcej czynów odnotowano z kategorii przestępstw znęcania się, nękania oraz stosowania groźby bezprawnej, tj. 58 czynów. Należy podkreślić, że zdecydowana większość czynów została popełniona przy użyciu środków elektronicznych czy też Internetu. Ponadto popełniano następujące czyny z kategorii:

1. przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu (np. uszkodzenie ciała, pobicie) - 48 czynów;
2. przestępstwa przeciwko mieniu (np. kradzieże, uszkodzenia mienia) - 37 czynów;
3. przestępstwa przeciwko Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii - 32 czyny;
4. przestępstwa przeciwko funkcjonariuszom publicznym (nauczycielom) - 24 czyny;
5. przestępstwa rozbójnicze - 8 czynów.

W 2017 roku przeprowadzono 256 postępowań o czyny zakwalifikowane jako wykroczenia, z czego prawie 140 stanowią czyny przeciwko mieniu, tj. kradzieże sklepowe. Kolejną liczną grupę stanowią czyny popełnione przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji drogowej, tj. prawie 50 czynów. Najczęściej są to kolizje spowodowane przez nieletnich rowerzystów.

Ponadto ujawniono nieletnich uciekinierów z:

1. domów rodzinnych - 44 osoby;
2. placówek opiekuńczo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, ośrodków socjoterapeutycznych – 173 osoby;
3. zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich – 20 osób.

Wśród popełnianych czynów zabronionych przez osoby nieletnie daje się zauważyć tendencję do obniżenia wieku nieletnich sprawców. Prawie 20% stanowili sprawcy przed ukończeniem 13 roku życia.

W 2016 roku Sąd Rejonowy w Białymstoku, IV i V Wydział Rodzinny i Nieletnich wystawił nieletnim łącznie 47 skierowań do ośrodków wychowawczych. W 2017 roku wystawiono również 47 skierowań co daje obraz skali zjawiska niedostosowania społecznego w naszym mieście.

Liczba zgłaszających się rodziców i opiekunów prawnych do poradni pedagogiczno-psychologicznych, instytucji pomocowych i prywatnych praktyk wskazuje na ogromną potrzebę tworzenia różnorodnych form wsparcia, warsztatów i szkoleń. Pedagodzy szkolni i wychowawcy wskazują na niewystarczające zaangażowanie rodziców w sytuację dzieci i młodzieży sprawiających problemy wychowawcze.

Dane te pokazują, jak duża jest potrzeba wsparcia dzieci i młodzieży w tym zakresie.

3. WSPARCIE DZIECI I MŁODZIEŻY W BIAŁYMSTOKU W RAMACH PROGRAMU.

Białystok to centrum administracyjne, gospodarcze i kulturalne województwa podlaskiego. Miasto gościnne, wielokulturowe o bogatej ofercie sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej. Bazę sportową miasta stanowią stadiony, orliki, kompleksy sportowo-rekreacyjne, siłownie na powietrzu, korty tenisowe, pływalnie, Ośrodek Sportów Wodnych oraz sztuczne lodowisko.

Białystok posiada rozbudowany i dobrze działający system wsparcia dzieci i młodzieży oraz ich rodzin zarówno w sferze publicznej jak i pozarządowej. Ważnym obszarem wsparcia rodziny w jej funkcjach opiekuńczo –

wychowawczych jest poszerzanie oferty wypełniania czasu wolnego (pozaszkolnego) dzieciom i młodzieży oraz pomocy psycho-pedagogicznej rodzicom.

Celem głównym Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy” prowadzonego przez Miasto Białystok jest przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz zapobieganie społecznie nieakceptowanym zachowaniom dzieci i młodzieży.

W latach 2016-2018 w ramach Programu podejmowane były działania z zakresu animacji czasu wolnego, oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych i profilaktycznych z elementami socjoterapii, rozwoju umiejętności i zdolności podopiecznych w formie podwórek tematycznych.

W oparciu o analizę potrzeb dzieci i młodzieży, środowisk lokalnych poszczególnych osiedli i ich specyfiki prowadzone były podwórka tematyczne: Podwórko Cyrkowe, Podwórko Eko, Podwórko Młodego Aktora, Podwórko Młodego Kibica, Podwórko Odkrywczy, Podwórko Pokoleń, Podwórko Profilaktyki, Podwórko Sportu, Podwórko Survivalu, Podwórko Sztuki, Podwórko Tańca i Podwórko Wielokulturowości.

Liczba dzieci i młodzieży biorącej udział w działaniach Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy” stale wzrasta. W 2017 roku w porównaniu do roku 2016 nastąpił wzrost średniej miesięcznej ilości dzieci uczestniczących w zajęciach z 580 do 669. W I półroczu 2018 r. w działaniach programowych udział brało średnio w miesiącu 635 dzieci. Na przestrzeni lat zauważalny jest wzrost liczby dzieci o ok. 25%.

Uczestnikami Programu były dzieci i młodzież z białostockich osiedli mieszkaniowych w przedziale wiekowym od 5 do 18 roku życia. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły dzieci w przedziale 6-12 lat.

W latach 2016-2018 roku Program był prowadzony na następujących osiedlach miasta Białegostoku: Antoniuk, Bacieczki, Bagnówka, Bema, Białostoczek, Centrum, Dojlidy, Dziesięciny, Leśna Dolina, Mickiewicza, Młodych, Nowe Miasto, Piasta, Przydworcowe, Przyjaźń, Sienkiewicza, Skorupy, Starosielce, Słoneczny Stok, Wygoda i Wyżyny. Współpracowały z nami na tych terenach szkoły: SP nr 1, SP nr 2, SP nr 4, SP nr 6, SP nr 7, SP nr 8, SP nr 10, SP nr 11, SP nr 12, SP nr 14, SP nr 15, SP nr 16, SP nr 19, SP nr 20, SP nr 21, SP nr 26, SP nr 34, SP nr 37, SP nr 43, SP nr 50, SP nr 51, Zespół Szkół Sportowych Nr 1 oraz Publiczne Gimnazjum nr 18.

W 2017 roku poszerzono teren działań o nowe obszary miasta Białegostoku tj.: osiedle Piaski (rejon Szkoły Podstawowej nr 9), osiedle Skorupy (rejon Szkoły Podstawowej nr 28) oraz osiedle Zielone Wzgórza (rejon Szkoły Podstawowej nr 44). Działaniami objęto kompleksy boisk sportowych przy ul. Zachodniej (osiedle Kawaleryjskie), boiska na osiedlu Pieczurki i osiedlu Wyżyny oraz teren boisk sportowych na osiedlu Wygoda.

Program był realizowany także w trzech lokalach programowych: na osiedlu Centrum przy ul. Grochowej 4 m 1, na osiedlu Dojlidy w lokalu przy ul. Dojnowskiej 80 A/18 i na osiedlu Starosielce przy ul. Barszczańskiej 5.

Ofertę Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy” w latach 2016-2018 wzbogacono o projekty :

- Projekt „Cyrk naszą pasją”,
- Projekt Edukacyjny „Centrum Kopernika”,
- Projekt Historyczny „Z kompasem przez miasto”,
- Projekt Integracyjny „My dla innych”,
- Projekt Kulinaryny,
- Projekt „Pierwsza pomoc przedmedyczna”,
- Projekt „Podlasie jest piękne – poznaj je oczami dziecka”,
- Projekt Profilaktyczny „Cyberprzemoc”,
- Projekt „Środowe Podwieczorki”,
- Projekt „Talerzyki możliwości”,
- Projekt Tenisowy,
- Projekt Wielokulturowy „Jesteśmy tacy sami”,
- Projekt „Wracamy do korzeni”.

W ramach Programu w latach 2016-2018 prowadzono również Akcje Tematyczne: „Wychowanie przez pomaganie”, „Wychowanie przez zwiedzenie” i „Wychowanie przez odkrywanie”, które miały na celu

uwrażliwienie dzieci i młodzieży na potrzeby innych osób a także kształtowanie postaw wrażliwości, otwartości, empatii i solidarności. Cykliczne spotkania i wyjazdy edukacyjne pod hasłem „Polska nasza Ojczyzna” pozwoliły odkryć różne zakątki kulturowe, historyczne i przyrodnicze województwa podlaskiego i Polski. Zajęcia z zakresu sensoplastyki i eksperymentów chemicznych prowadzone były z myślą o sferze poznawczej i integracyjnej naszych podopiecznych. Treningi Umiejętności Społecznych i Treningi Pewności Siebie pozwoliły młodzieży poznać emocje, odczucia i reakcje własne oraz grupy podczas różnych sytuacji wychowawczych i społecznych. W akcjach programowych udział wzięło ok. 1200 dzieci i młodzieży.

W Akcjach Ferie Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy” w latach 2016-2018 udział wzięło 374 osób z terenu miasta Białystok. W 2018 roku Program współorganizował także Akcję Ferie na Stadionie Miejskim, w której średnio każdego dnia udział wzięło ok. 400 dzieci. W programowych Akcjach Lato w latach 2016-2018 udział wzięło ok. 1 500 dzieci, zaś w wyjazdach integracyjno-profilaktycznych 70 podopiecznych. Przez dwa lata Program współorganizował Akcje Lato na Stadionie Miejskim.

Podopieczni Programu z różnych przyczyn (najczęściej ekonomicznych) nie mogą uczestniczyć w wycieczkach szkolnych, wyjazdach czy też pozwolić sobie na wakacje w gronie najbliższych. Akcje Ferie i Akcje Lato organizowane przez Program są alternatywą na zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży.

Ogromną popularnością szczególnie wśród młodzieży cieszyły się wyjazdy profilaktyczne z elementami survivalu połączonymi z Treningiem Umiejętności Społecznych oraz Treningiem Umiejętności Kulinarnych.

Działania Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy” nawiązywały do zadań Programu Miasta Białegostoku Przeciwdziałania Dyskryminacji Rasowej, Ksenofobii i Związanej z Nimi Nietolerancji na lata 2014-2017 „Białystok dla Tolerancji”. W ramach prowadzenia wspólnych działań na rzecz podtrzymania tradycji i ciągłości kultury mniejszości narodowych i etnicznych zorganizowano projekty z zakresu pielęgnowania odrębności kulturowych, poszanowania różnic przy jednoczesnym procesie integracji społecznej.

W ramach realizacji Programu prowadzono indywidualne konsultacje pedagogiczne i psycho-pedagogiczne. Rodzice i opiekunowie zgłaszali się z problemami wychowawczymi doświadczanymi w relacjach z dziećmi. Działania pomocowe w rozwiązywaniu różnego rodzaju trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, socjalnych, rodzinnych, jak i prawnych poprzez działania korekcyjne, profilaktyczne i naprawcze prowadzone były w lokalu przy ul. Grochowej 4 m 1.

Koordynatorzy Programu w zakresie pomocy psycho-pedagogicznej i działań naprawczych w latach 2016-2018 roku odbyli 200 indywidualnych spotkań z młodzieżą zagrożoną demoralizacją i przestępczością wymagającą interwencji. Udzielono 48 konsultacji pedagogicznych dla pedagogów szkolnych z zakresu interwencji podejmowanych wobec ucznia sprawiającego trudności szkolne a także 75 konsultacji dla rodziców, którzy zgłaszali trudności wychowawcze w opiece nad dziećmi i młodzieżą. Przeprowadzono 15 konsultacji psychologicznych i 380 spotkań z rodzicami i opiekunami, którzy potrzebowali wsparcia i pomocy w sytuacjach kryzysowych.

W zakresie terapii pedagogicznej (zajęciach opartych na treningu ortograficznym, rozwijaniu kompetencji językowych, usprawnianiu percepcji słuchowej i wzrokowej) przeprowadzono 176 spotkań.

Ogółem w latach 2016-2018 w Programie zatrudnionych było 67 wychowawców podwórkowych oraz przyjęto 45 wolontariuszy. Koordynacją programu kierowały 4 osoby. Zatrudnionych było 3 specjalistów do działań psycho-pedagogicznych i edukacyjnych.

Kierując się potrzebami i zainteresowaniami najmłodszych mieszkańców Białegostoku, ich opiekunów i rodziców, opracowane zostały nowe działania, zajęcia tematyczne, projekty, które stały się alternatywą proponowanych zajęć pozaszkolnych. Formami, które cieszyły się ogromnym zainteresowaniem młodzieży były: warsztaty profilaktyczne, projekty edukacyjne, trening umiejętności społecznych, oddziaływania socjoterapeutyczne, projekty oparte na treningu umiejętności kulinarnych, projekty teatralne realizowane metodą dramy i projekt survivalowy. Weekendowe wyjazdy integracyjne i profilaktyczne oraz Akcje Ferie i Akcje Lato są niezastąpionym obszarem poznania dzieci i młodzieży, możliwością nawiązania bliższych relacji co ogromnie pomaga w realizacji działań w środowisku lokalnym z wykorzystaniem form pracy podwórkowej.

4. CELE PROGRAMU.

4.1. CEL STRATEGICZNY PROGRAMU:

Przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz zapobieganie społecznie nieakceptowanym zachowaniom dzieci i młodzieży poprzez organizowanie im czasu wolnego, rozwijanie ich zainteresowań oraz prowadzenie działań profilaktycznych.

4.2. CELE SZCZEGÓŁOWE:

1. Wypracowanie optymalnego, dostosowanego do różnorodnych warunków modelu pracy profilaktyczno – wychowawczej w środowisku otwartym.
2. Kształtowanie nawyku uczestnictwa w zajęciach sportowo – rekreacyjnych jako elementu profilaktyki uniwersalnej.
3. Kształtowanie umiejętności współlistnienia oraz współdziałania w grupie rówieśniczej i społecznej przez wspólną naukę, zabawę i wybór właściwych form spędzania wolnego czasu.
4. Modyfikowanie niepożądanych zachowań, kształtowanie trwałych zasad i wartości w młodzieży poprzez udział w projektach profilaktycznych, warsztatach tematycznych, zajęciach z komunikacji społecznej, treningach umiejętności społecznych i treningach pewności siebie.
5. Aktywizacja społeczności lokalnej, w tym głównie rodziców i opiekunów do działań na rzecz ograniczenia zachowań patologicznych dzieci i młodzieży, podniesienie poziomu wiedzy rodziców na temat zachowań ryzykownych oraz budowanie efektywnych mechanizmów współpracy międzyinstytucjonalnej.
6. Pomoc w rozwiązywaniu trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, socjalnych, rodzinnych i prawnych poprzez konsultacje, działania korekcyjne i naprawcze oraz oddziaływania psycho-edukacyjne.

5. KIERUNKI DZIAŁAŃ:

1. Upowszechnianie i inicjowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodziców.
2. Zwiększenie dostępności do masowych form spędzania czasu wolnego.
3. Rozwijanie umiejętności i zdolności dzieci i młodzieży ze środowisk zagrożonych niedostosowaniem społecznym.
4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form kultury, nauki i sportu.
5. Obejmowanie wsparciem rodzin doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych, edukacyjnych i psychologicznych.
6. Profesjonalizacja kadry wychowawców podwórkowych poprzez udział w szkoleniach i warsztatach podnoszących ich wiedzę i kompetencję.

6. WSKAŹNIKI:

1. Liczba dzieci korzystających z alternatywnych form spędzania czasu wolnego.
2. Liczba rodziców korzystających z różnorodnych form pomocy.
3. Liczba udzielonych porad rodzicom i opiekunom prawnym.
4. Liczba dzieci skierowanych przez pedagogów i asystentów rodziny.
5. Liczba przeprowadzonych imprez, warsztatów i projektów autorskich.
6. Liczba przeprowadzonych Akcji Ferie, Akcji Lato i akcji weekendowych.
7. Liczba szkół podstawowych i ponadpodstawowych w zakresie współpracy środowisk lokalnych.
8. Liczba wychowawców podwórkowych prowadzących działania o charakterze animacyjnym, profilaktycznym i naprawczym.
9. Liczba osób biorących udział w szkoleniach w zakresie animacji czasu wolnego, pracy z dzieckiem i rodziną, profilaktyki i socjoterapii.
10. Liczba wychowawców podwórkowych, instruktorów i specjalistów zatrudnionych w Programie.

7. OCZEKIWANE REZULTATY:

1. Wzrost liczby dzieci i młodzieży do tej pory nie uczestniczących w zajęciach programowych.

2. Poszerzenie rejonów pracy wychowawcy o nowe obszary działań oraz poszerzanie oferty pracy wychowawczej w rejonach miasta szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne

i niedostosowanie społeczne.

3. Ograniczanie wśród dzieci i młodzieży zachowań agresywnych i społecznie nieakceptowalnych.

4. Zaspokojenie różnorodnych potrzeb dzieci i młodzieży: bezpieczeństwa, przynależności, szacunku, akceptacji, aktywności fizycznej.

5. Zmniejszenie liczby dzieci i młodzieży eksperymentującej z alkoholem i innymi środkami uzależniającymi.

6. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców białostockich osiedli.

7. Zwiększenie świadomości, wiedzy i umiejętności dzieci i młodzieży w zakresie specyfiki zagrożeń oraz możliwości ich unikania.

8. Odkrycie twórczych uzdolnień uczestników Programu, talentów w różnych dziedzinach.

9. Profesjonalizacja kadry pełniącej rolę wychowawcy podwórkowego w obszarze pracy z dziećmi zagrożonymi niedostosowaniem społecznym.

10. Wypracowanie optymalnego, dostosowanego do różnorodnych warunków modelu pracy profilaktyczno-wychowawczej w środowisku otwartym.

8. ADRESACI PROGRAMU:

Dzieci i młodzież z białostockich osiedli mieszkaniowych w przedziale wiekowym 6-21 lat (w przypadku rodzeństwa mogą uczestniczyć dzieci w wieku 5 lat).

9. TERMIN REALIZACJI:

Program realizowany będzie w latach 2019-2023, jako praca całoroczna (w praktyce ramy czasowe realizacji Programu będą modyfikowane w zależności od założeń i działań projektu).

10. MIEJSCE REALIZACJI:

Realizacja Programu odbywać się będzie na białostockich osiedlach, boiskach, kompleksach sportowych we współpracy ze szkołami, placówkami, spółdzielniami mieszkaniowymi i instytucjami zaplanowana jako proces ciągły. W zależności od identyfikowanych potrzeb dzieci i młodzieży oraz pory roku i warunków atmosferycznych zajęcia prowadzone będą na wolnym powietrzu (boiska i place), bądź w udostępnianych przez spółdzielnie oraz szkoły pomieszczeniach. Czas zajęć obejmuje godziny popołudniowe w dni robocze oraz soboty (w trakcie roku szkolnego) oraz dni powszednie w okresie wakacyjnym w dogodnym dla uczestników czasie. W okresie wakacyjnym ilość godzin prowadzonych przez wychowawców będzie większa niż w roku szkolnym (z uwagi na długość dnia, okres wakacyjny, proponowany rodzaj działań większą ilość dzieci biorących udział w Programie).

We współpracy ze szkołami i innymi organizacjami realizowane będą projekty edukacyjne, profilaktyczne i naprawcze.

11. REALIZACJA PROGRAMU:

11.1. WSPÓŁORGANIZATORZY I PODZIAŁ KOMPETENCJI ZA REALIZACJĘ PROGRAMU:

1. Urząd Miejski w Białymstoku:

- zabezpieczenie w budżecie miasta środków finansowych na realizację Programu.

2. Pogotowie Opiekuńcze:

- nadzór merytoryczny,

- bezpośrednia realizacja Programu,

- pozyskiwanie partnerów i koordynacja współpracy pomiędzy poszczególnymi podmiotami realizującymi Program.

3. Uczelnie wyższe:

· Uniwersytet w Białymstoku,

· Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku,

·Niepaństwowa Wyższa Szkoła Pedagogiczna,

- upowszechnienie działań programowych wśród studentów oraz wyłonienie kandydatów do prowadzenia zajęć (w formie w wolontariatu lub praktyk studenckich),
- organizacja praktyk studenckich.

4. Zarząd Mienia Komunalnego, białostockie spółdzielnie mieszkaniowe i rady osiedlowe:

- upowszechnienie informacji o realizacji Programu wśród mieszkańców,
- zintegrowanie mieszkańców spółdzielni na rzecz realizacji Programu,
- udostępnienie lokalu na potrzeby realizatorów Programu.

5. Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe Miasta Białegostoku:

- upowszechnienie informacji o realizacji Programu wśród społeczności szkolnych,
- udostępnianie boisk szkolnych oraz sal gimnastycznych i innych pomieszczeń (w miarę możliwości i potrzeb) na potrzeby Programu,
- uczestnictwo w tworzeniu środowiskowej koalicji profilaktyczno – wychowawczej,
- pomoc w rozwiązywaniu doraźnych trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, socjalnych, rodzinnych, jak i psychologicznych,
- udział w ewaluacji Programu.

6. BOSIR:

- udostępnianie boisk oraz obiektów na potrzeby Programu na terenie miasta Białostok.

7. Komenda Miejska Policji:

- współpraca w zakresie działań prewencyjnych i profilaktycznych na terenie miasta Białostok.

8. Organizacje pozarządowe, miejskie jednostki organizacyjne i wolontariat.

11.2. WARUNKI UMOŻLIWIAJĄCE REALIZACJĘ PROGRAMU:

1. Udostępnienie przez szkoły znajdujące się w obrębie realizacji Programu – boisk szkolnych oraz sal gimnastycznych (w miarę możliwości i potrzeb Miejskiego Programu „Wychowawca Podwórkowy”).

2. Udostępnienie przez spółdzielnie mieszkaniowe pomieszczeń znajdujących się na terenie osiedla z możliwością nieodpłatnego korzystania przez realizatorów.

3. Udostępnienie boisk i placów osiedlowych na działania wychowawców podwórkowych.

4. Zapewnienie materiałów do prowadzenia zajęć plastycznych, sportowych i innych.

5. Aktywizacja lokalnych firm i przedsiębiorstw na rzecz wsparcia realizacji Programu.

11.3. BEZPOŚREDNI REALIZATORZY PROGRAMU:

Wychowawca podwórkowy pracujący pod opieką merytoryczną koordynatora Programu.

Rolę WYCHOWAWCY PODWÓRKOWEGO mogą pełnić:

- studenci wyższych uczelni - kierunków o profilu pedagogicznym, resocjalizacyjnym, wychowania fizycznego, turystyki i rekreacji lub innej specjalizacji, dającej możliwości rozwijania zainteresowań podopiecznych (studia dzienne i zaoczne),
- absolwenci w/w kierunków,
- osoby posiadające uprawnienia instruktorskie w różnych dziedzinach sportowych i innych, którzy spełniają następujące kryteria:

a) osoby niekarane;

b) posiadające dodatkowe specjalności o charakterze: muzycznym, plastycznym, tanecznym, sportowym, potwierdzone odpowiednimi dokumentami;

- c) posiadające umiejętności współpracy w grupie, nawiązywania kontaktów interpersonalnych, organizowania zajęć czasu wolnego dla różnych grup wiekowych;
- d) spełniające kryteria art. 26 ust. 2 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011r.;
- e) podejmą działanie jako wychowawca podwórkowy w następujących formach: praktyka studencka, umowa – zlecenie, umowa o pracę, porozumienie wolontarystyczne (zgodne z Ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie);
- f) wolontariusz/stażysta powinien uzyskać akceptację koordynatora Programu do prowadzenia określonych działań.

12. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ:

Program monitorowany będzie corocznie, zaś dane uzyskane z monitoringu pozwolą na proces ewaluacyjny Programu. Coroczne uzyskiwanie informacji od realizatorów Programu, będzie miało na celu wskazanie stopnia realizacji celu strategicznego i celów szczegółowych, przypisanych do konkretnych kierunków działań. Na zakończenie okresu trwania Programu przewiduje się sporządzenie podsumowania na bazie analizy z rocznych sprawozdań. Partnerzy Programu ponoszą odpowiedzialność za poprawny przebieg realizacji Programu w zakresie powierzonych zadań. Bieżące informacje z realizacji działań programowych będą sporządzane przez wychowawców i przekazywane koordynatorom. Koordynator Programu będzie kreował nowe formy pracy, nawiązywał współpracę z nowymi instytucjami, organizacjami, które mogą przyczynić się do poszerzenia oferty Programu. Otrzymane informacje pozwolą na ocenę skuteczności i efektywności podjętych działań w latach 2019-2023. Uzyskane wnioski pozwolą na wypracowanie założeń Programu na kolejne lata.

13. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Finansowanie Programu odbywać się będzie ze środków Miasta Białystok. Mogą być również pozyskiwane środki pozabudżetowe (z innych źródeł, w tym z programów rządowych oraz środków UE).

14. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ:

L.p.	Nazwa działań w ramach Programu	Czas realizacji zadania w roku 2019											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1.	Kontynuacja pracy dotychczasowych grup prowadzonych przez wychowawców podwórkowych												
2.	Nabór kandydatów na wychowawców podwórkowych												
3.	Rozszerzanie zakresu działania na terenie miasta (tworzenie nowych grup)												
4.	Ewaluacja roczna												

15. STANDARDY PRACY WYCHOWAWCY PODWÓRKOWEGO.

15.1. ZAKRES DZIAŁANIA WYCHOWAWCY PODWÓRKOWEGO:

1. Organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży z białostockich osiedli mieszkaniowych w godzinach popołudniowych w ciągu tygodnia.
2. Oferowanie ciekawych form spędzania tego czasu - różnorodnych zajęć profilaktycznych, rekreacyjnych, sportowych czy gier zespołowych, wspólnych wyjść (do kina, teatru, na basen, na wystawy, na wycieczki), zajęć plastycznych, spotkań z ciekawymi ludźmi, itp.

3. Zajęcia uczące dzieci różnych umiejętności społecznych (współdziałania w grupie, nawiązywania nowych kontaktów, integrowania się z innymi środowiskami społecznymi i wychowawczymi), podnoszenia wiary w siebie, pomagania lepiej zrozumieć świat i ludzi.

4. Pomoc w rozwiązywaniu codziennych trudności i problemów dzieci, zarówno szkolnych, socjalnych, rodzinnych i rówieśniczych.

5. Stosownie do potrzeb nawiązanie kontaktu i współpracy z rodzicami.

6. Współpraca z lokalnym systemem wsparcia.

15.2. ZADANIA WYCHOWAWCY PODWÓRKOWEGO:

1. Inicjowanie i nawiązywanie kontaktów z dziećmi, proponowanie wspólnych zajęć, rozrywki, rozwijania pomysłów, zachęcanie dzieci do podejmowania wspólnej pracy - urządzania placu zabaw, boiska, itp.

2. Poznanie środowiska lokalnego oraz ustalenie potrzeb i możliwości działania.

3. Wypracowanie optymalnego, dostosowanego do różnorodnych warunków modelu pracy profilaktyczno-wychowawczej w środowisku otwartym - na ulicy, podwórku, boisku i w innych miejscach spotkań dzieci i młodzieży.

4. Organizowanie zajęć zgodnie z kierunkiem działania wychowawcy podwórkowego np.: rozgrywek sportowych, zajęć plastycznych, kulinarnych, konkursów, wyjść i wyjazdów.

5. Praca z grupą (w przypadku wyjść poza teren osiedla 10 osób pod opieką 1 wychowawcy), bez konieczności tworzenia stałych grup (angażowanie dzieci w działania projektowe wymagają czasowego stworzenia względnie stałej grupy zadaniowej).

6. Kreowanie sytuacji, w których dziecko aktywnie rozwija wszystkie sfery swojej osobowości oraz buduje obraz własnej osoby.

7. Integrowanie środowiska lokalnego; animowanie aktywności społecznej i kulturalnej;

8. Organizacja i prowadzenie różnego rodzaju imprez: sportowych, tematycznych, integracyjnych.

9. Prowadzenie dokumentacji (dziennik pracy wychowawcy) oraz tworzenie scenariuszy, konspektów przy opracowywaniu mini-projektów i programów autorskich.

10. Poza określonym czasem pracy raz w miesiącu uczestniczy w spotkaniach o charakterze doskonalącym.

15.3. ZADANIA WOLONTARIUSZA/STAŻYSTY:

1. Realizowanie zajęć w ramach danych działań i projektów, zleconych przez koordynatora i bezpośredniego opiekuna – wychowawcy podwórkowego w określonym przedziale czasowym. Zaleca się, by były to osoby:

- które uzyskały akceptację koordynatora/ komisji koordynatorów po rozmowie kwalifikacyjnej,
- osoby, które odbyły min. 50 h stażu w Programie.

15.4. CZAS PRACY WYCHOWAWCY PODWÓRKOWEGO:

Wychowawca podwórkowy pracuje przydzieloną ilość godzin od 20 do 50 (w szczególnie uzasadnionych przypadkach liczba godzin może być mniejsza niż 20).

- godziny bezpośredniej pracy w środowisku;

Wychowawca podwórkowy pracuje w określonym rejonie działań w danym miesiącu, w zależności od środowiska wychowawczego, specyfiki osiedla, rodzaju prowadzonych zajęć oraz ilości dzieci uczestniczących w zajęciach. Na danym obszarze powinien pracować zespół określony liczbowo z przydzieloną stałą liczbą godzin, tak by stworzyć rozpoznawalność wychowawców podwórkowych, co pozwala na utrzymywanie prawidłowych relacji i zapewnia poczucie bezpieczeństwa.

15.5. DOKUMENTACJA:

Wolontariusze i wychowawcy podwórkowi dokumentują pracę własną poprzez:

- prowadzenie dziennika pracy wychowawcy,
- bieżące raportowanie działań w formie np. miesięcznych kart czynności/notatek z dyżurów (informacje o podjętych działaniach, kontaktach).

Koordynatorzy Programu sporządzają sprawozdanie półroczne i roczne z działań projektowych składane w terminie 30 dni po rocznym zakończeniu realizacji zadania.

Wychowawca podwórkowy powinien uzyskać pisemną zgodę rodziców na udział dziecka w Programie. Uzyskanie zgody rodziców jest obowiązkowe, jeśli zajęcia odbywają się poza terenem osiedla (np. wyjścia do kina, na mecz, imprezę programową, wyjazdy integracyjno-profilaktyczne, Akcje Ferie i Akcje Lato). Uczestnictwo w Programie dzieci i młodzieży jest dobrowolne i bezpłatne.

15.6. OBOWIĄZKI KOORDYNATORA PROGRAMU:

1. Wymagane minimum 3-letnie doświadczenie w realizacji programu pedagogiki podwórkowej/pracy z dzieckiem w środowisku otwartym.
 2. Nadzór merytoryczny nad jakością Programu zgodnie z harmonogramem i obowiązującym prawem.
 3. Nadzór merytoryczny i zarządzanie zespołem.
 4. Ocena pracy wolontariuszy, stażystów i wychowawców podwórkowych.
 5. Nawiązywanie kontaktów z realizatorami Programu tj. szkołami, Zarządem Mienia Komunalnego, BOSiR, spółdzielniami, organizowanie współpracy z instytucjami i stowarzyszeniami w środowisku lokalnym.
 6. Współpraca z rodzicami, opiekunami prawnymi, pedagogami, kuratorami i sądami dla nieletnich.
 7. W koniecznych sytuacjach profesjonalne diagnozowanie podopiecznego, jego sytuacji rodzinnej i szkolnej oraz podejmowanie decyzji, co do dalszych działań opiekuńczo-wychowawczych, resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych.
 8. Nadzór i prowadzenie dokumentacji merytorycznej Programu, przygotowanie sprawozdań z realizacji Programu.
 9. Przygotowanie i sporządzanie umów wychowawców podwórkowych.
 10. Sporządzanie dokumentów dotyczących współpracy z różnorodnymi instytucjami na terenie miasta Białystok.
 11. Fakultatywnie – nadzór nad księgowością, wykonanie budżetu Programu (czuwanie nad płynnością finansową, prowadzenia dokumentacji finansowej).
- Ilość koordynatorów i podział obowiązków zależy jest od ilości podopiecznych, realizowanych działań oraz ilości zatrudnionych wychowawców podwórkowych.

16. METODY, TECHNIKI I FORMY PRACY WYCHOWAWCY PODWÓRKOWEGO.

16.1. METODY PRACY:

PRACA INDYWIDUALNA:

- kształtowanie pożądanych zachowań i postaw,
- odkrywanie silnych stron dziecka, jego zainteresowań i rozwijanie umiejętności,
- działania profilaktyczno-wychowawcze.

W sytuacjach tego wymagających – pomoc w rozwiązywaniu doraźnych trudności i problemów dzieci (szkolnych, rodzinnych i psychologicznych).

PRACA Z GRUPĄ:

- praca z nieformalnymi grupami podwórkowymi,
- integracja nieformalnej grupy podwórkowej,
- treningi umiejętności społecznych i treningi pewności siebie,
- praca z grupą projektową lub zadaniową.

PRACA ŚRODOWISKOWA:

- aktywizacja społeczności lokalnej na rzecz dzieci i młodzieży,
- współpraca z instytucjami i stowarzyszeniami na rzecz koalicji lokalnej.

16.2. TECHNIKI I FORMY PRACY:

- animacja i zabawa,
- sport i rekreacja,
- zajęcia poznawcze w przestrzeni podwórka, dzielnicy i miasta,
- zajęcia sensoryczne,
- zorganizowane wyjścia w ramach zajęć animacyjnych, sportowych i kulturalnych,
- projekty profilaktyczne i edukacyjne,
- wybrane formy (elementy) pracy socjoterapeutycznej,
- trening umiejętności społecznych,
- trening pewności siebie,
- wyjazdy integracyjno-profilaktyczne,
- wyjazdy survivalowe,
- programy autorskie.

Działania projektowe odbywać się będą poprzez angażowanie dzieci i młodzieży w realizację konstruktywnych zajęć o charakterze profilaktycznym, społecznym, kulturalnym, edukacyjnym, artystycznym, rekreacyjnym lub sportowym nastawionych na osiągnięcie konkretnego celu i efektu.

Organizacja wyjazdów poznawczo-rekreacyjnych oraz integracyjno-profilaktycznych poza miejsce zamieszkania dzieci wymagać będzie każdorazowo konieczności pozyskania osobnej zgody od opiekunów prawnych dzieci oraz ubezpieczenia uczestników.

17. WNIOSKI:

Analiza dotychczasowych działań i przeprowadzona ewaluacja potwierdzają konieczność prowadzenia alternatywnych form spędzania czasu wolnego oraz oddziaływań opiekuńczo-wychowawczych oraz naprawczych na białostockich osiedlach w formie pracy podwórkowej. Na białostockich osiedlach brakuje zaplecza sportowego i rekreacyjnego, z którego mogłyby bezpiecznie korzystać dzieci pod opieką wykwalifikowanej kadry (co potwierdzają również często rodzice, dyrekcje szkół, instytucje lokalne, zarządy osiedli). Większość ofert klubów sportowych jest odpłatna, co bardzo ogranicza możliwości korzystania z nich wielu rodzinom ze względów finansowych. Oferty klubów i świetlic osiedlowych są niewystarczające i obejmują swoim zakresem nieliczną grupę dzieci i młodzieży. Organizowane przez Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy” Akcje Ferie i Akcje Lato wskazują na ogromną potrzebę organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych i wakacji.

Wyraźnie dostrzega się potrzebę edukowania rodziców w zakresie kompetencji wychowawczych (wyrażania i radzenia sobie z nieprzyjemnymi emocjami własnymi i dziecka, konstruktywnego komunikowania się z dziećmi, stosowania nagród a nie kar w wychowaniu, rozumieniu potrzeb i możliwości dziecka). Wzrasta zapotrzebowanie na zajęcia socjoterapeutyczne i warsztatowe skierowane do dzieci i młodzieży z różnego rodzaju trudnościami (doświadczenie napięcia i lęków, trudności radzenia sobie z emocjami, problemy w kontaktach z rówieśnikami, zaniżoną samoocenę oraz trudności w budowaniu konstruktywnych relacji z rodzicami). Pojawia się też potrzeba zajęć o charakterze psycho-edukacyjnym (z zakresu obszarów tematycznych: agresja, cyberprzemoc, zachowania ryzykowne, odpowiedzialność karna nieletnich), Treningi Umiejętności Społecznych i Treningi Pewności Siebie.

Miejski Program „Wychowawca Podwórkowy” jest doskonałą bazą praktyk dla studentów kierunków Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku.